

Kodanikuühendus EESTI METSA ABIKS (EMA)
abi@eestimetsaabiks.ee

21.09.2018

Eesti Metsa Abiks kommentaarid MAK2030 koostamise ettepanekule v2 täiendustega

1. Arengukava koostamise vajaduse põhjendus ja eesmärk

- „Metsanduse arengukava koostamise protsessi eesmärk on saavutada võimalikult laiapõhjaline kokkulepe metsade jätkusuutliku arengu/majandamisemetsanduse suunamiseks, arvestades nii rahvusvahelisi kohustusi kui Eesti sotsiaalseid, majanduslikke, keskkonnakaitselisi ökoloogilisi ja kultuurilisi aspekte ning biomajanduse strateegilise arendamise vajadust.“

Leiame, et „biomajanduse strateegilise arendamise vajadus“ kaetakse metsanduse kontekstis juba majanduslike aspektide ära märkimisega. Lõpuks on arengukava strateegiline dokument ja strateegiliselt on tarvis arendada nii metsakaitsset, järelevalvet kui kultuuri, seega on „biomajanduse strateegiline arendamine“ liiane rõhutusega.

- „Arengukava koostamine peab olema avatud, teadmispõhine, võimalikult paljusid osapooli kaasav ja tasakaalukas.“

Siin on sõna „tasakaalukas“ võib-olla vales kohas või valesti valitud. EKSS ütleb, et antud sõna tähendab „ennast valitsev, rahulik, läbimõeldud“. Peaks olema iseenesestmõistetav, et me üritame riikliku tähtsusega dokumenti koostada hoolikalt ning proovime selle juures mitte endast välja minna. Võimalik, et siin on tegelikult mõeldud „tasakaalustatud“ või „erinevate huvigruppide vahel tasakaalustatud“.

Ühtlasi oleks hea lähtedokumendis täpsustada, millist säästva arengu mudelit antud arengukava koostamisel rakendatakse – kas sektordiagrammi laadset, kus kultuur, keskkond, sotsiaal, ja majandus on enam-vähem võrdse kaaluga, või kontsentriliste ringidega mudelit, kus keskkond on primaarne, ühiskond toimib keskkonna seatud piirides ja majandus omakorda ühiskonna seatud piirides. Viimane on säästva arengu eesmärkidele vastavam mudel, kuna säästva arengu eesmärki – seda, et järeltulevad põlvkonnad ei peaks elama halvemini, kui meie põlvkond – ei ole võimalik saavutada juhul, kui looduskeskkonda oluliselt kahjustatakse.

- „Metsade kasutamine on võimalikult mitmekülgne, vastab ühiskonna ootustele ja

vajadustele, aitab leevendada ja kohaneda kliimamuutustega ning tagab sotsiaalselt tasakaalustatud elu- ja majanduskeskkonna ning metsaökosüsteemide soodsa seisundi.“

Peaks olema, et „aitab leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda“, muidu on lause vigane, metsade kasutamine aitaks siis leevendada midagi ebaselget.

Samuti oleks hea, kui defineeritaks täpselt ja mõõdetava suurusena, mida tähendab „metsaökosüsteemide soodne seisund“, et kindlal ajahetkel oleks võimalik määrata, kas üldeesmärk on saavutatud või on sellest kõrvale kaldutud.

- „Kaasaegne haridussüsteem ja metsateadus, samuti selgelt mõistetav ja avalikkusele kergelt kättesaadav metsanduslik teave suurendavad ühiskonna teadlikkust ja kujundavad hoiakuid jätkusuutliku metsanduse suunas ning tagavad puidu maksimaalse väärimise ja kõigi metsaga seotud hüvede targa kasutuse.“

Kirjutaksime „metsateaduse“ asemel „metsa käsitlevad teadused“, sest metsateadus ei ole lõpuks ainuke metsa puudutav teadus. Ka metsaökoloogia puudutab metsa ning metsateadusesse ei ole teiste distsipliinide saavutusi seni veel väga põhjalikult integreeritud. Samuti tekitab EMA liikmetes küsimusi „puidu maksimaalse väärimise“ esiletõstmine teiste metsa hüvede juures. Leiame, et kliima ja ökosüsteemid peaksid olema vähemalt samaväärselt esile toodud. Alternatiivina võib „puidu maksimaalse väärimise“ maha võtta.

Ka leiame, et „puidu väärimise“ definitsioon peaks väärimõistmiste ära hoidmiseks paremini lahti seletatama. Eelkõige vajab täpsustamist, kas seda tuleb mõista puhtmajanduslikus mõttes või ka teisi puidukasutuse aspekte silmas pidades.

2. Olukorra analüüs

- „Metsade puidulise ja mittepuidulise kasutamise tõhustamine, sh kliimamuutustega kohanemisel ja leevendamisel,“

Jällegi -- peaks olema „nende leevendamisel“

- „Vajakute täielikul katmisel tagatakse kõikides metsatüüpides range kaitse ulatuses, mis loob eeldused kõigi Eesti metsaliikide säilimiseks ja metsade elurikkuse kasvuks.“

Sellest lausest võib jääda mulje nagu range kaitse vajakute katmisega tagatakse täielikult kõigi Eesti metsaliikide säilimine ja nende elurikkuse kasv, aga selline väide ei oleks korrektne. Liigikaitse perspektiivist tuleb Eesti metsi vaadelda tervikuna ning ka osana maailmametsast. Majandusmetsades majandamise määr ning viis avaldab olulist mõju metsaelustikule (meenutagem ka ökoloogia töөрühmas vanade haavikute elustiku olukorra analüüsi), mida ei saa jätta arvesse võtmata (muudes maades, näiteks Saksamaal, on tähendatud ka põllumajandusmürkide mõju looduskaitsealade elustikule).

Ilmselt peaks ala põhjalikult tundev spetsialist uurima, mida rangelt kaitstavad alad täpselt tagavad ja mida mitte.

Püstitatud EELDUS ei tähenda veel seda, et range kaitse vajakute katmine ka tegelikkuses TAGAB metsaliikide säilimise ja metsade elurikkuse kasvu. Sellisel juhul peaks ehk täpsustama, mis täpselt tingib vajaduse selliste kaitsemeetmete järele ja miks on praegu tekkinud olukord, et igasugune majandusmets on liikide seisukohalt liiga intensiivse inimõju objekt. Praegune sõnastus käsitleb liigintensiivset inimõju metsas kui antust või normaalsust.

- Majandatavad metsad toodavad seetõttu vähem tulu ning Eestil tervikuna jääb kasutamata täiendav võimalus fossiilsete materjalide asendamiseks läbi taastuvressursi kasutamise.

Fossiilsete materjalide asendamine biokütustega on teema, mille osas esineb vastuolu nagu ka Paavo Kaimre 14. juuni arengukava alusuuringu tutvustamises välja tõi. Biokütuste kõrge, tihtilugu fossiilkütustest kõrgem süsinikuheide¹ viitab sellele, et kliima perspektiivist me ei peaks sellega sugugi sellises mahus tegelema, nagu me seni tegelenud oleme. Korduvalt on viidatud ka sellele, et Euroopa Liidu taastuvenergia direktiiv on selles osas vigane ning EL-i kliimaeesmärke kahjustav. Samas olevat Eesti võtnud kohustuse biokütuste osakaalu tõsta.

Meie arvates tuleks arengukava raames täpselt kokku leppida, milline peaks olema Eesti riigi suhtumine bioenergiasse. EMA hinnangul peaks Eesti praeguste arengute valguses bioenergia suhtes väga ettevaatliku hoiaku võtma. Ka tööstuse seisukohast on tegu olulise küsimusega, kuna me tegutseme piiratud ressursside raames ja LULUCF-määrus langetab Eesti raiemahtu mõnevõrra. Lisaks on mitmed arengukava osapooled äärmiselt huvitatud sellest, et raiemahud langeksid veelgi enam. Selles olukorras muutub äärmiselt oluliseks küsimus, kas paar miljonit tihumeetrit kohalikku puitu põletatakse või valmistatakse sellest muid, süsinikku pikaks ajaks salvestavaid kestvustooteid. EMA hinnangul tuleks Eestis bioenergiale seada Euroopa Liidu standardist kõrgemad säästlikkuse kriteeriumid – see on võimalik – ning lähtuda selles näiteks briti uurimiskeskuse Forest Research selleaastasest raportist.²

Paneme ette sõnastada taastuvenergia probleem eraldi probleemina ning eemaldada mujalt arengukava koostamise ettepanekust kõik kindlat kõneviisi kasutavad viited taastuvenergiale kuni vastav kokkulepe on saavutatud. Juhul, kui antud viite puhul räägitakse läinud arengukava sisust ja selle täitmisest, siis saab lisada märke, et teadusringkonnad vaidlustavad bioenergeetikat järjest tungivamalt. Euroopa tasandil on ka juba paberi- ja puidukiutööstuste lobiorganisatsioon antud teema tõstatanud.³

- Hetkel kasutatav arvestusmetoodika ei arvesta piisavalt Eesti ja teiste metsarikaste riikide eripäradega.

Siinkohal vajab täpsustamist, milliste „Eesti ja teiste metsarikaste riikide“ eripäradega hetkel kasutatav arvestusmetoodika ei arvesta.

2.3 Arengukava koostamise käigus käsitlemist vajavad prioriteetsed probleemid

6. Raiemahud on tasemel, mis metsade vanuselise struktuuri muutuste kaudu ohustab elurikkust ja võib ohustada teisi metsade ökoloogilisi funktsioone /selle probleemi olemuse/sõnastuse osas puudub töörühmas konsensuslik otsus/

1 Europe's renewable energy directive poised to harm global forests, Timothy D. Searchinger, Tim Beringer, Bjart Holtzmark, Daniel M. Kammen, Eric F. Lambin, Wolfgang Lucht, Peter Raven & Jean-Pascal van Ypersele
Nature Communications volume 9, Article number: 3741 (2018) <https://www.nature.com/articles/s41467-018-06175-4>

2 Carbon impacts of biomass consumed in the EU. Supplementary analysis and interpretation for the European Climate Foundation. Robert Matthews, Geoff Hogan and Ewan Mackie, the Research Agency for the Forestry Commission <https://europeanclimate.org/wp-content/uploads/2018/05/CIB-Summary-report-for-ECF-v10.5-May-20181.pdf>

3 'Energy dash for biomass' risks wasting potential of EU's bioeconomy, Sylvain Lhôte, EURACTIV, 18. okt 2017 <https://www.euractiv.com/section/energy/opinion/energy-dash-for-biomass-risks-wasting-potential-of-eus-bioeconomy/>

Selle punkti juures teeme ettepaneku eemaldada märgise „puudub konsensuslik otsus“, kuna see võib jätta ebaõige mulje, nagu oleks see ainus prioriteetne punkt, mille puhul puudub konsensuslik otsus, samas kui näiteks majandusrühmas oli samuti selliseid punkte. Ka polnud isik, kes probleemi ei toetanud, erialaspetsialist. Arengukava juures on külluslikult probleeme, kus on kohta demokraatialle, aga konkreetselt teadusel põhinevad punktid tuleb kas teaduslikult põhjata või teaduslikult ümber lükata.

2.4 Alusuuringus käsitletud teemade kokkuvõte

- Metsa majanduslike funktsioonidena nähakse valdavalt metsa puidulist/C-sidumise väärtust, vähe on aga infot ökoloogilisest, mittepuidulistest, kultuuriliste ja sotsiaalselt väärtustest.

Peaks olema „kultuurilistest ja sotsiaalsetest“

- Mitte-puidulise tootesektori osa metsade majandusliku arengu raames pööratakse suhteliselt vähe tähelepanu.

Peaks olema „osale“.

- Selline ühefunktsionaalne metsakorraldamise praktika jätkumise ja puistu struktuuri optimeerimine puidutootmisele vähendab edaspidigi teiste ökoloogiliste rühmade elumust (metsade ökoloogilist funktsiooni) ja ohustab erinevate teiste metsaga seotud hüvede tulevikku.

Peaks olema „Sellise ühefunktsionaalse“

I.3 Jätksuutliku metsanduse ökosüsteemiteenuste-põhise arengu eesmärgid ja ülesanded

- Hinnates metsakasvatuslike tegevuste mõju metsa ÖSTide pakkumisele ei arvestatud, et peale uuendusraiet moodustub uus kooslus, raiesmik, mis pakub metsaga võrreldes hoopis teistsuguseid teenuseid.

Mets ja raiesmik ei ole „erinevad, kuid võrdsed“ ökosüsteemid või maastikud. Nii elurikkuse, elanikkonna enamiku esteetikataju kui muude parameetrite poolest on raiesmik metsast tunduvalt vaesem maastik. Me ei arva, et raiesmikud peaksid Eesti maastikest kaduma, aga hetkel raiesmike vähesus meid kindlasti ei ohusta ega hakka ohustama ka tulevase MAKi ajal.

- Metsauuendustööd, hooldus- ja sanitaarraie üldjuhul suurendavad kõigi teenuste pakkumist.

Paluks viidet arutluskäigule ja mõõtmistele, mis sellisele järeldusele viisid. Sobib ka väite eemaldamine.

- Maaparandussüsteemide rekonstrueerimine suurendab või jätab muutumatuks reguleerivate ja säilitavate ning varustavate teenuste pakkumise ning kultuuriliste teenuste pakkumist võib mõne teenuse osas vähendada.

Vaidlustame kõnealuse väite lähtudes järgnevast teaduslikust uuringust: [Just a Ditch in Forest? Reconsidering Draining in the Context of Sustainable Forest Management](#) Asko Lõhmus, Liina

Remm, Riinu Rannap. Metsakuivendus suurendab metsamajanduslikus aspektis tuulemurdu, metsapõlenguid ja metsakahjurite levikut, kuna kliimamuutused soosivad kõiki neidsamu ilminguid, on oodata kumulatiivset efekti. Lisaks väheneb kuivendatud metsades süsiniku seondumine mulda ning võivad tekkida üldiselt ebasoovitavana näivad ökosüsteemid. Samuti on kuivendussüsteemide tagajärgedel 95% Eesti metsade loomulike vooluveekogude sängidest hävinud. Modifitseerimata metsa vooluveekogude elurikkus on oluliselt kõrgem ning võib eeldada, et ka ojakese kultuurilis-esteeetiline väärtus ületab kraavi oma. Seepärast palume väite eemaldada.

- I 4. Puidu kui taastuva ressursi energiajalajälg ning asendusefekt. Kuna tuleb tagada metsa süsinikuvaru säilimine, siis LULUCF (maakasutus, maakasutuse muutus, metsandus) sektori kasvuhoonegaaside heide ei või ületada süsiniku sidumist riigi territooriumil. See aga määrab puidu jätkusuutliku kasutusmahu. Süsinikku ei saa ladustada mitte ainult metsas kasvavas puidus ja mullas, vaid ka puittoodetes, mis hõlmavad kogu puitmaterjali, mis on raie käigus metsadest eemaldatud. Osa puittoodetes sisalduvast süsinikust sisaldub lühiaegselt, osa aga aastakümneid või sajandeid säilivates toodetes. Kuid otseselt puidus ladestunud CO₂ kogusest tulenev mõju on isegi väiksem kui nn. asendusefekt (substitution effect), kui puiduga asendatakse rauda, betooni jt. materjale või fossiilseid kütuseid. Kuigi metsas ja puittoodetes salvestunud süsiniku kogus aja jooksul suureneb, on sellega võrreldes asendusefekti mõju siiski oluliselt suurem.

Ühes USA-s tehtud uuringus⁴ tuuakse välja, et saja aasta lõikes jääb puittoodetesse vaid kümme protsenti algselt metsas olnud süsinikust, samas juhul, kui antud mets oleks kasvama jäetud, oleks selle süsinikusiduvus sama ajaga hoopis suurenenud. Seega on süsiniku sidumine puittoodetes pigem marginaalne nähtus. Sellegipoolest tuleks eelistada kestvustooteid bioenergeetikale ning tselluloositootmisele ning kestvustoodete puhul tuleks soosida võimalikult pikaajaliselt kestvaid tooteid. Kahjuks on tänapäevased sisustusstandardid liikunud seda teed, et mööblit jm tooteid, mis võiksid kesta sada või enam aastat, soetavad endale vähesed. Fossiilsete kütuste kohta käiv lõik on meie hinnangul aga tõendamata vale ning teeme ettepaneku kogu lõik eemaldada ning käsitleda kestvustooteid taastuvenergia probleemi selgitavas lõigus (vt lk 2 käesolevas dokumendis, „fossiilsete materjalide asendamine biokütustega“), mille lisada soovitasime.

II Metsanduse tugeva seose hoidmine kultuuri ja kogukonnaga II 1. Avalikkuse seisukohad: probleemid, mis vajavad metsanduses lahendamist

Antud sektsioon jätab veidral moel mulje, nagu kohalikel elanikel oleks probleem vaid eraomanike raietega, pannes riigi ja eraomanikud ühte, omanike patta. Tegelikult eeldavad inimesed, et neil peaks olema rohkem õigust kaasa rääkida riigi omandi majandamises, mis on ka põhjendatud, kuna avalik vara ongi puhtalt avaliku huvi objekt, samas kui erametsas tuleks leida avaliku ja erahuvi vaheline tasakaalupunkt. Riigimetsa eraldi mainimine seondaks lõiku paremini ka eelneva lõiguga.

III 6. Metsamajandamise mõju mullakvaliteedile ja produktsioonivõimele.

- Ilmselt kasvab tulevikus nõudlus energiapuidu järele

---

⁴Ingerson, A. Carbon storage potential of harvested wood: summary and policy implications. Mitig Adapt Strateg Glob Change 16, 307–323 (2011).

Vt lk 2: teemat: „Fossiilsete kütuste asendamine biokütustega“. Pakume siinkohal välja, et Eesti peaks riigina aktiivselt panustama sellesse, et kunstlikult üles paisutatud vajadus energiapuidu järele väheneks. Bioenergia kliimatõhusus piirdub peamiselt lühitranspordi ja saetööstuse jääkide kasutamisega.⁵

- Kändude juurimist energia tootmise eesmärgil peetakse üldiselt mõistlikuks, kui selle käigus ei tekitata märkimisväärsed mullakahjustusi.

Meie hinnangul muudab kändude juurimine lageraie reeglina veel halvemaks, sest mets jääb ilma olulisest elustikule vajalikust biomassist ning juurimisega kaasnevad mullakahjustused on enamasti pigem „märkimisväärsed“.^{6 7} Kändude juurimine suurendab ka kasvuhoonegaaside eritust, põhjustab mullaerosiooni ja mulla tihenemist, mulla vaesumist ja elupaikade kadu ning soosivad metsamaa muutumist muuks ökotoobiks. Soovitame kändude juurimise kohase lause eemaldada ning pakume välja, et mullakaitse eesmärgil soodustaks kergema ja/või muul viisil kohaldatud, näiteks rohkemate ratastega metsatehnika kasutamist. Samuti on küsitav, kas Eesti mullad on maailmas nii harukordsed, et me ei saa lähtuda mullakaitse ühegi teise riigi kogemusest (võib olla see tõepoolest ongi nii, aga see küsimus tahab ikkagi tõstatamist).

IV Metsanduse sotsiaal-majandusliku rolli teadvustamine ja jätkusuutlikkuse tagamine **IV 1. Jätkusuutliku metsamajanduse eesmärgid ja ülesanded biomajanduse arendamisel**

Taastuva biomassi juures on jäänud 7 miljoni tihumeetri juurde jäänud märkimata „aastas“. Nagu käesoleva kommentaaride dokumendi leheküljel 2 fossiilkütuste teema juures märgiti, on see, et me oleme sellise kohustuse enestele võtnud, olnud suur viga ning me peaksime seadma eesmärgiks sellest kiiremas korras vabaneda. Seega võiks sellesse lõiku lisada , et antud teema on äärmiselt tõsine ja eesmärkide vaheline vastuolu vajab lahendamist.

34.32 Arengukava seosed teiste strateegiadokumentidega

- Rohevõrgustiku võtmine kaitse alla ei ole Eestis otstarbekas ega vajalik.

Rohevõrgustiku õiguslik seisund ning kohaliku omavalitsuse võime seda tagada vajavad täpsustamist. Praegusel puhul käitub rohevõrgustiku ala kohati kui lihtne majandusmets, kuigi raiesmik ilmselgelt ei paku metsaga samaväärsed ega võrreldavaid ökosüsteemi teenuseid, ning uuenemine võib võtta aega imitu inimpõlve. Teisalt jälle näib, et rohevõrgustiku ala staatus sõltub ajuti kohaliku omavalitsuse juhi tegutsemisest.

- Eesti konkurentsivõime kava „Eesti 2020“

Kas on õigustatud MAK2030 sidumine kavaga, mis lõpeb aastal 2020? Teeme ettepaneku see eemaldada.

5R. Birdsey, P. Duffy, C. Smyth, W. A. Kurz, A. J. Dugan, R. Houghton, 2018. *Climate, economic, and environmental impacts of producing wood for bioenergy. Environmental Research Letters 13: 050201.*

6 Forestry Commission, Environmental effects of stump and root harvesting, Andy Moffat, Tom Nisbet, Bruce Nicoll [https://www.forestry.gov.uk/pdf/FCRN009.pdf/\\$FILE/FCRN009.pdf](https://www.forestry.gov.uk/pdf/FCRN009.pdf/$FILE/FCRN009.pdf)

7 Stump Harvesting for Bioenergy – A Review of the Environmental Impacts
J. D. Walmsley D. L. Godbold

Forestry: An International Journal of Forest Research, Volume 83, Issue 1, 1 January 2010, Pages 17–38
<https://academic.oup.com/forestry/article/83/1/17/542115>

- Eesti kliimapoliitika põhialused aastani 2050

Siin on samuti seesama bioenergia probleem. Tegelikult peaks selleks puhuks olema mingi protseduur arengukavade tagantjärele muutmiseks, kui tuleb välja uut teadusinfot või rahvusvahelised kohustused muutuvad. Tänapäeval on ju kliimateaduse saavutuste areng või levik tihtilugu kiirem kui 10 aastat.

6.4. Arengukava rakendamisega kaasnevate eeldatavate mõjude esmane analüüs

- Mõju majandusele

Majandusmõju sektsiooni all saaks käsitleda ka vajadust looduskaitsete või ühiskondlike piirangute tõttu laiemalt majandus- või maksusüsteemi ümber korraldada või sektorile muid leevendusi teha. Kindlasti pole mõeldamatu, et kõige tähtsama sektori elujõulisuse tagamiseks, mis seoses globaalsete ja lokaalsete looduskriisidega tavapärasest kursist kõrvale kalduma peab, tehakse ümberkorraldusi terve riigi väljakujunenud toimimises. Uute oludega kohanemine vajabki laiahaardelisi ümberkorraldusi.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

- Arengukaval on eeldatav positiivne mõju riigi julgeolekule, kuna aitab tagada varustatust taastuenergiaga. Arengukaval on eeldatav positiivne mõju riigi julgeolekule, kuna aitab säilitada suurearvulise füüsilisest isikust metsaomanikkonna, kes on huvitatud Eesti riigi ja põliskultuuri säilimisest läbi aegade. Arengukaval on positiivne mõju rahvusvahelistele suhetele ja koostööle peamiselt metsanduse, looduskaitse ja kliima valdkondades.

Puiduenergiaga ei ole võimalik jätkusuutlikult katta kogu riigi praegust energiavajadust ning põlevkivi probleemiks ei ole mitte selle varude lõppemine lähemas tulevikus, vaid suur negatiivne keskkonnamõju (kliimakriis seevastu vajab tegutsemist lähema 20 aasta jooksul). Selle sektsiooni võiks kustutada. Samas on ressursside säästlik kasutamine kindlasti julgeolekukaalutluste seisukohast oluline. Meie koordinaatorite meeskond loeb julgeolekukaalutluste hulka tänapäeval ka võimalike kliimamuutusest tingitud kriiside mõjude leevendamise.

LISATEEMAD:

Majandusgrupis tõstatatud Eesti metsanduse institutsionaalset raamistikku puudutav probleem ministeeriumi sisesest vastuolust ja selle lahendamisest avab terve omaette välja, kus arengukava osapooled saavad arutleda metsahalduse üle laiemalt, eesmärgiga seda tasakaalustada, tõhustada ning parendada. See väärrib omaette väljatoomist. Meie ühendus oleks huvitatud näiteks RMK nõukogu ning Keskkonnaministeeriumi Metsandusnõukogu koosseisu üle arutlemisest, samuti keskkonnajärelevalve ja -lubade süsteemi üle diskuteerimist ning arutelu ka selle üle, kuidas muuta ministeeriumi ja selle allasutuste juhtivametnike valimine huvigruppide suhtes tasakaalustatumaks ja ühiskonna jaoks läbipaistvamaks.

EMA sisesel arengukava arutelul toodi ka esile, et dokumendis peaks olema metsanduse osana loomapopulatsioonide/-liikide levialade seiremeetmete parandamine ja täiustamine

(tänapäevastamine) ning selged meetmed populatsioonide elujõulisuse tagamiseks. Ka keskkonnaministeeriumi viimasel partnerluspäeval leiti, et metsanduse ja jahinduse arengukava peaksid olema ühendatud – kui see mõte senini kehtib, siis peaks see olema arengukava lähteülesandes kindlasti esindatud enama kui ühe sõnaga.

Samuti tuleb arengukava raames taasdefineerida mets, püüdes seda teha viisil, mis on kõigi osapoolte hinnangul piisavalt täpne.

Lisaks soovivad EMA liikmed suuremat tähelepanu metsa ja vesikonna seosele.

Lugupidamisega

kodanikuühendus Eesti Metsa Abiks (EMA)

abi@eestimetsaabiks.ee

56 71 16 15